

Uitvoeringskader, werkinstructie en protocol gebruik bodycam

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Privacy	2
2.1 Gerechtvaardigd belang/goede vervulling van een publiekrechtelijke taak	2
2.2 Proportionaliteit.....	2
2.3 Subsidiariteit.....	2
2.4 Privacy van geobserveerde.....	3
2.5 Bijzondere persoonsgegevens.....	3
2.5.1 Doelen gebruik data	3
3. Werkinstructie gebruik bodycam.....	4
3.1 Uitgifte bodycam	4
3.2 Gebruik bodycam.....	4
3.3 Informeren	4
3.4 Inname bodycam.....	4
3.5 Beheer beeldmateriaal.....	4
3.6 Bij verlies of diefstal van een bodycam	5
4. Protocol inzage beelden bodycam	6
4.1 Verwerking en uitzonderingsgronden	6

1. Inleiding

In de (strafrechtelijke) handhaving van de lokale veiligheid, leefbaarheid en de naleving van regels, is een belangrijke rol weggelegd voor buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: boa's). De werkgever heeft de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat medewerkers in het algemeen en medewerkers die een verhoogd risico lopen om te maken te krijgen met agressie/fysiek geweld in het bijzonder, hun werk veilig kunnen uitvoeren (Veilige publieke taak) en daar de maatregelen voor te nemen/middelen voor beschikbaar te stellen die aan deze veiligheid bijdragen.

Boa's kunnen bij het uitoefenen van hun taken te maken krijgen met incidenten, variërend van verbale tot soms fysieke agressie. Uit pilots, onderzoeken en ervaringen van boa's elders in Nederland die inmiddels met de bodycam werkzaam zijn, blijkt dat het dragen van een bodycam leidt tot de afname van (verbale) agressie en geweld tegen de boa's en hun veiligheidsgevoel vergroot.

Boa's staan dagelijks in direct contact met burgers. Deze contacten zijn wisselend van aard naar gelang de werkzaamheden. De afgelopen jaren is de positie van boa's in de frontlijn steeds meer naar voren verplaatst. Zo hebben boa's steeds meer taken en bevoegdheden gekregen. Hierbij kan o.a. gedacht worden de uitbreiding van handhaving op (lichte) verkeersovertredingen. De uitbreiding van taken en bevoegdheden hangt mede samen met de terugtrekkende beweging van politie uit segmenten van de handhaving in de openbare ruimte. Werkzaamheden van boa's worden hierdoor integraler en complexer.

Doordat het handhavend optreden mee is verschoven komen boa's meer dan voorheen in situaties die tot meer spanningen kunnen leiden. Denk hierbij aan werken in het buitengebied, Drank- en HorecaWet-controles en ook terugkijkend naar de handhaving in het kader van de COVID-19 maatregelen. Het vergroten van de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de boa's wordt alleen maar crucialer.

Gezien bovenstaande is het zeer wenselijk dat de bodycam ook voor de boa's in Gorinchem onderdeel wordt van de standaarduitrusting. Daarbovenop kan beeldmateriaal bijdragen aan de verdere doorontwikkeling, professionalisering en versterking van de boa's.

2. Privacy

Het gebruik van bodycams valt onder het algemene regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna te noemen: AVG), omdat de verwerking van beeld- en geluidsmateriaal persoonsgegevens. De bepalingen uit de 'beleidsregels cameratoezicht' van de Autoriteit Persoonsgegevens zijn eveneens van toepassing.

Artikel 6 AVG bevat een limitatieve opsomming van de gronden die een gegevensverwerking rechtvaardigen. Het artikel behelst bovendien dat bij elke verwerking moet zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de inbreuk op de belangen van de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel.

Ingevolge het subsidiariteitsbeginsel mag het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt in redelijkheid niet op een andere, voor de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene minder nadelige wijze kunnen worden verwerkelijk.

Bij de inzet van de bodycam is er sprake van een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De gronden voor rechtvaardiging zijn:

- a) De noodzaak voor een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke of de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak;
- b) Uit een aparte belangenafweging blijkt dat de privacy-inbreuk proportioneel is;
- c) De privacy-inbreuk voldoet aan de subsidiariteitseis;
- d) Er maximaal rekening wordt gehouden met de privacy van de geobserveerde.

2.1 Gerechtvaardigd belang/goede vervulling van een publiekrechtelijke taak

Met de veiligheid van de boa in combinatie met de preventie van ongewenst gedrag tegen deze boa is een gerechtvaardigd belang gemoeid. Met de inzet van bodycams wordt gepoogd om incidenten en onrechtmatige gedragingen te voorkomen. Het gebruik van de bodycams heeft dus betrekking op de handhaving van de lokale veiligheid en leefbaarheid, een publiekrechtelijke taak van de boa.

Het belang van de verantwoordelijke is goed werkgeverschap en bescherming van personeel door de verantwoordelijke. Bovendien kunnen beelden van een bodycam worden gebruikt als bewijsmateriaal in een strafzaak en dienen als ondersteunend materiaal inzake bestuurlijke handhaving.

2.2 Proportionaliteit

De bodycams worden pas aangezet wanneer de boa's in situaties terechtkomen die dreigen te escaleren. De beelden worden versleuteld opgeslagen op een beveiligde server en kunnen niet zomaar worden uitgelezen. Hiervoor is een protocol opgesteld (zie hoofdstuk 4), waarin onder meer wordt vermeld dat de beelden slechts na toestemming van de Teammanager Veiligheid & Toezicht en/of Coördinator BOA's kunnen worden uitgelezen. De beelden mogen niet verspreid worden via internet of social media. Door de strikte voorwaarden die gesteld worden aan het gebruik van de bodycams, wordt voldaan aan het vereiste van proportionaliteit.

2.3 Subsidiariteit

De veiligheid van de boa's heeft voortdurend bijzondere aandacht. Er wordt met regelmaat aandacht besteed aan de veiligheid van de boa's en er worden maatregelen getroffen. De huidige uitrusting van de boa bevat geen middel dat op vergelijkbare wijze kan worden ingezet in escalerende situaties om de in de inleiding gestelde doelen te bereiken.

2.4 Privacy van geobserveerde

De bodycam wordt duidelijk herkenbaar gedragen. Ter waarborging van de privacy zijn een werkinstructie en een protocol inzage beelden bodycam opgesteld. De termijn voor het bewaren van de beelden is 28 dagen. Ten behoeve van leerdoeleinden staat het terugkijken van beelden vooral in het teken van reflectie. De genoemde termijn is hiervoor toereikend. Voor andere leersituaties is een "gespeelde" situatie het aangewezen instrument.

Mocht er naar aanleiding van een incident een verzoek tot inzage komen, dan wordt dit gedaan volgens het opgestelde protocol inzage beelden bodycam. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de boa aangifte doet bij de politie. Indien er vanuit de politie/justitie een verzoek inzage beelden bodycam komt op basis van een formeel strafvorderlijke vordering, worden de beelden ter beschikking gesteld. Een verzoek tot inzage kan via DigiD of schriftelijk worden aangevraagd¹. Hierbij gelden de voorwaarden dat de verzoeker een aantoonbaar belang heeft bij inzage van de beelden en dat het niet in strijd is met de bepalingen zoals opgenomen in de AVG.

De beelden zijn versleuteld. Bij ontvreemding van de bodycam kunnen de beelden niet zomaar worden uitgelezen.

2.5 Bijzondere persoonsgegevens

De AVG noemt in artikel 9 persoonsgegevens die als bijzonder moeten worden aangemerkt.

Het betreft onder andere de gegevens over iemand godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid of seksuele leven. Als hoofdregel geldt dat de verwerking van bijzondere persoonsgegevens niet is toegestaan. Op camerabeelden van personen zijn de fysieke kenmerken van die personen zichtbaar. Zo is bijvoorbeeld zichtbaar of iemand een bril draagt -wat op visuele gezondheid zou kunnen duiden- of een hoofddoek -wat op godsdienstige overtuiging zou kunnen duiden..

De Autoriteit Persoonsgegevens beschouwt de camerabeelden van een persoon, ook om opportuniteitsredenen, niet als bijzonder persoonsgegeven, als:

1. Het doeleinde van de verwerking niet gericht is op het verwerken van een bijzonder persoonsgegeven dan wel op het onderscheid maken op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
2. Het voor de verantwoordelijke redelijkerwijs niet voorzienbaar is dat de verwerking zal leiden tot het maken van een onderscheid op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
3. De verwerking van die bijzondere persoonsgegevens onvermijdelijk is bij die verwerking.

Indien de verwerking van de camerabeelden echter identificatie tot doel heeft, worden deze wel als ras-gegeven aangemerkt.

2.5.1 Doelen gebruik data

De bodycams zijn bedoeld voor de persoonlijke veiligheid van de boa's. De data kunnen slechts voor enkele doelen worden gebruikt.

1. Bewijsmateriaal bij agressie/klacht jegens de boa's.
2. Uitsluitend op het verzoek van de boa zelf kunnen opnames gebruikt worden om het eigen handelen te evalueren. In afstemming met de Teammanager Veiligheid & Toezicht en/of Coördinator BOA's worden de beelden vrijgegeven. De beelden mogen niet gebruikt worden voor het beoordelen van het functioneren van de boa.

¹ Procedure staat op de website van de gemeente

3. Werkinstructie gebruik bodycam

3.1 Uitgifte bodycam

Bij aanvang dienst. In het dagrapport wordt melding gemaakt van het gebruik van de bodycam of de waarschuwing om de bodycam te gebruiken. De laatste 3 cijfers van het serienummer van de bodycam wordt vermeld achter de naam van de boa. Indien aanwezig koppelt de boa de bodycam via de keypad door zijn verbalisantennummer in te toetsen. Dit kan ook met een personeelspas.

3.2 Gebruik bodycam

De boa draagt de bodycam duidelijk en zichtbaar. De bodycam blijft tijdens de dienst in pre-record stand (preventieve werking).

De bodycam wordt op initiatief van de boa ingeschakeld/in functie gezet op het moment dat de boa dit voor zijn/haar veiligheid of voor de veiligheid van derden (collega en/of publiek) nodig acht.

Opname geschiedt enkel in de openbare ruimte en openbare gebouwen. Er mogen, zonder toestemming, geen opnames op privéterrein worden gemaakt. De bodycam dient in dat geval door de boa uitgeschakeld te worden.

Bij 1-op-1 opname van individuen (bijvoorbeeld bij een staande houding) wordt altijd vooraf gewaarschuwd/gemeld (met een luide stem) dat er opnamen gemaakt gaan worden van het individu. Nadat de dreigende situatie voorbij is of geen sprake is van escalatie, wordt de bodycam uitgezet.

Wanneer de bodycam gebruikt wordt voor opname dient bij situaties met agressie of onveiligheid altijd een VPT-melding (veilig publieke taak) te worden gedaan.

3.3 Informeren

Via de gemeentewebsite kunnen burgers informatie opvragen over de werkwijze van de gemeente aangaande bodycams. De boa kan bij mogelijke vragen ter plekke de burger(s) informeren waar ze terecht kunnen voor informatie over de beelden en binnen welke termijn de beelden worden gewist.

3.4 Inname bodycam

Aan het einde van de dienst wordt de bodycam ingeleverd. De bodycam wordt in het dockingstation gezet om de batterij weer op te laden. De bodycam wordt in het dockingstation geplaatst om op te laden en automatisch uitgelezen en beelden worden opgeslagen in de cloud.

3.5 Beheer beeldmateriaal

Volgens de AVG hebben personen het recht om binnen 28 dagen de beelden in te zien, dit maakt het noodzakelijk om de beelden minimaal 28 dagen en uiterlijk 30 dagen te bewaren.

Opslag en beheer van de beelden gebeurt in de cloud bij de leverancier. Opgeslagen beelden zijn versleuteld en worden bewaard op een dedicated server. De bewaartermijn voor camerabeelden is 28 dagen. Als er in die periode geen verzoek tot inzage voor een incident is gekomen, worden de beelden verwijderd. Heeft een bodycam een bepaald incident opgenomen waarvoor een verzoek tot inzage is ontvangen, dan worden de beelden bewaard totdat er een definitief besluit is genomen op het verzoek tot inzage. Bij goedkeuring mag de opname bewaard worden totdat het incident is opgelost.

Mocht naar aanleiding van een voorval c.q. incident beelden ingezien moeten worden, dan wordt dit gedaan volgens het opgestelde protocol inzage beelden bodycam. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de boa aangifte doet bij de politie. Indien er vanuit de politie/justitie een formele vordering komt, worden de beelden ter beschikking gesteld. Een verzoek tot inzage voor camerabeelden kan schriftelijk worden gedaan, men dient een aantoonbaar belang te hebben.

Beelden worden niet verder verspreid, ook niet op het internet of op social media. Beelden worden niet gebruikt voor commerciële doeleinden. Met de beheerder van de server zijn goede afspraken gemaakt over de opslag en het wissen van beelden.

3.6 Bij verlies of diefstal van een bodycam

Bij dit type bodycam kunnen bij verlies of diefstal de beelden niet worden uitgelezen door derden. Verlies of diefstal moet worden aangemerkt als een beveiligingsincident.

4. Protocol inzage beelden bodycam

Het inzien van camerabeelden dient altijd goedgekeurd te worden door de Teammanager Veiligheid & Toezicht en/of Coördinator BOA's. Bij diens afwezigheid kan een collega Teammanager en tevens aangewezen vervanger hiervoor toestemming geven.

Het proces start met een verzoek tot inzage. Een verzoek dient aan volgende voorwaarden te voldoen:

- Het wordt schriftelijk gedaan of per e-mail
- Voorzien van NAW-gegevens en (mogelijk ook organisatie), telefoonnummer, e-mailadres
- Aantoonbaar belang voor uitkijken beelden
- Datum, tijdstip en plaats beelden

De Privacy Officer beoordeelt het verzoek, indien nodig in afstemming met Juridische Zaken, en geeft wel/niet akkoord. Hierbij wordt uitgegaan van het principe: "Nee, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn". Het is niet toegestaan om persoonsgegevens verder te verwerken op een wijze die onverenigbaar is met de doelen waarvoor ze zijn verkregen. Lees hier meer over bij "4.1 verwerking en uitzonderingsgronden" hieronder.

Wanneer het verzoek wordt ingewilligd, wordt er door de Teammanager Veiligheid & Toezicht en/of Coördinator BOA's opdracht gegeven om de beelden van de bodycam in te zien.

De Teammanager Veiligheid & Toezicht en Coördinator BOA's kijken samen naar de beelden.

- Een betrokkene die is gefilmd kan een verzoek om inzage van beelden indienen. Inzage wordt verleend door met de Teammanager Veiligheid & Toezicht en Coördinator BOA's de beelden in de kantoorruimte van de Teammanager Veiligheid & Toezicht te bekijken. Afhankelijk van het type incident kan er overwogen worden om de betreffende boa erbij aanwezig te laten zijn.
- Tegen het besluit om niet te voldoen aan het verzoek kan verzoeker bezwaar en beroep instellen.

4.1 Verwerking en uitzonderingsgronden

Onder verwerking van persoonsgegevens valt ook het doorzenden, verspreiden, ter beschikking stellen, in verband brengen etc. Het is niet toegestaan om persoonsgegevens verder te verwerken op een wijze die onverenigbaar is met de doelen waarvoor de gegevens zijn verkregen. Bij de beoordeling of een verwerking onverenigbaar is als bedoeld, wordt in ieder geval rekening gehouden met:

- a) De verwantschap tussen het doel van de beoogde verwerking en het doel waarvoor de gegevens zijn verkregen;
- b) De aard van de betreffende gegevens;
- c) De gevolgen van de beoogde verwerking voor de betrokkene;
- d) De wijze waarop de gegevens zijn verkregen en
- e) De mate waarin jegens de betrokkene wordt voorzien in passende waarborgen.